

19. međunarodno savjetovanje *Arhivska praksa 2006*

Tuzla, Bosna i Hercegovina, 21.–22. rujna 2006.

Arhiv Tuzlanskog kantona i Društvo arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona organizirali su u Tuzli (Bosna i Hercegovina) 21. i 22. rujna 2006. 19. savjetovanje »Arhivska praksa 2006«. Pokrovitelj je skupa bilo Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta Tuzlanskog kantona, a sponzor d.o.o. »Kabas« Sarajevo. Skupu je nazočilo oko 300 sudionika iz šest zemalja: Bosne i Hercegovine, Austrije, Crne Gore, Hrvatske, Nizozemske i Slovenije.

Nakon uvodnih i pozdravnih izlaganja i riječi organizatora, gostiju i pokrovitelja, promoviran je deveti broj časopisa *Arhivska praksa*, te drugi svezak knjige Azema Kožara *Arhivistika u teoriji i praksi*. Minutom šutnje odana je počast preminulom kolegi Mustafi Derviševiću. Savjetovanje je upotpunjeno posjetom Sojeničkom naselju na Panonskom jezeru u Tuzli, drugarskom večeri i skupštinom Društva arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona. Predavanja su raspoređena u tri tematske cjeline: Registraturna građa u nastajanju, Privatna arhivska građa, Aktualna pitanja arhivske teorije i prakse.

Izlaganja su objavljena u časopisu *Arhivska praksa* 9(2006), 432 str., ISSN 1512-5491. Časopis je podijeljen u pet poglavlja, a izlaganja su objavljena u poglavlju *I. Arhivi i arhivska služba*. Ana Kaluđerović (*Refleksi društvenih tokova na mjesto i ulogu arhiva i arhivske građe u društvu (procesu restitucije, privatizacije i obeštećenja)*) piše o utjecaju promjena u društvu na arhive i o vrijednosti koju arhivsko gradivo ima u pojedinim društvenim procesima. Posebno je naglašen značaj arhivskoga gradiva u dokazivanju imovinskih prava u procesima restitucije i obeštećenja, kao i koji su to arhivski fondovi u kojima se nalaze potrebni podaci. Aktualni procesi koje je u Crnoj Gori pokrenuo Zakon o povratu imovinskih prava i obeštećenju uvjetovao je porast broja korisnika koji pomoću arhivske dokumentacije pokušavaju ostvariti svoja imovinska prava. U fokusu interesa nalaze se oni isti dokumenti kojima je obavljano pretvaranje privatne svojine u državnu, samo sada služe u suprotne svrhe – povrat oduzetih prava. Azem Kožar (*Kategorizacija registratura*) govori o kategorizaciji registratura kao važnom i nezaobilaznom poslu u okviru problematike vrednovanja registraturnoga gradiva. Za rješavanje ovoga važnoga stručnog pitanja, neophodno je osigurati više preduvjeta, među kojima je i pitanje jedinstvenoga pravnog ustrojstva ovoga gradiva na cijelom državnom (administrativnom) prostoru. BiH nema bogato iskustvo ni na planu vrednovanja, niti na planu kategorizacije registratura. Izet Šabotić (*Neke karakteristike odabiranja arhivske građe i izlučivanja bezvrijednoga registraturnog materijala*) ukazuje na ovaj iznimno važan zadatak cjelokupne arhivske službe kojem se nije poklanjalo dovoljno pažnje. Odabiranje i vrednovanje jedan je od »najvažnijih zadataka« cjelokupne arhivske službe BiH-a što pokazuju brojna otvorena pitanja arhivističke teorije i prakse, od čijeg rješenja ovise primarni povijesni izvori za proučavanje prošlosti. Joka Filipović govori o nekim karakteristikama upravljanja i zaštite registraturnoga gradiva u javnoj zdravstvenoj ustanovi Univerzitetskoga kliničkog centra Tuzla. Fikreta Mekić daje opće karakteristike zaštite registraturnoga gradiva u javnim zdravstvenim ustanovama (na primjeru JZU Gradske apoteke Tuzla). Živana Heđbeli daje prilog poznavanju ustroja Vlade RH i Vladinih ureda od 1990. do 2004. godine. Mustafa Dervišević (*Privatni arhivi*) ističe potrebu za stalnom, sustavnom i većom brigom o arhivskom gradivu u privatnim arhivima. Privatni arhivi postoje u BiH-u, ali u zakonskim propisima nisu definirani, što stvara mogućnost nedovoljne brige o njima, a arhivsko gradivo u privatnom posjedu može dovesti do kritične ugroženosti. Aleksandra Pavšić Milost govori o zaštiti privatnog arhivskoga gradiva gospodarskih organizacija u Republici Sloveniji. Sigurnost privatnog arhivskoga gradiva u tim organizacijama, slovenskim je zakonodavstvom uređena jednako kao sigurnost privatnog arhivskoga gradiva, no njegova predaja arhivima, ili pak sigurno čuvanje kod stvaratelja, ovisit će o njihovoj dobroj

volji, osviještenosti i materijalnim mogućnostima. Omer Zulić (*Registraturna građa privatiziranih pravnih subjekata*) predstavlja trenutno stanje arhivskoga gradiva, nudi smjernice daljnjeg rada te daje kratak osvrt na stanje gradiva nakon privatizacije. Neophodna je još veća suradnja svih sudionika privatizacije (države, arhiva, registratura) u zajedničkom cilju zaštite arhivskoga gradiva, jer će u protivnom arhivsko gradivo od neprocjenjive važnosti i dalje biti predmet uništavanja i nestajanja. Milena Gašić bavi se privatnim arhivskim gradivom u Bosni i Hercegovini i potrebi njegova zakonskog reguliranja. Arhivska bi legislativa trebala jasno definirati oblike vlasništva nad registraturnim i arhivskim gradivom, te tko i na kakav način ima pravo i koje su mu obveze u sakupljanju, evidentiranju, zaštiti, čuvanju i predstavljanju arhivskoga gradiva. Jure Maček govori o osobnim fondovima u Pokrajinskom arhivu Maribor s naglaskom na gradivu Avgušтина Stegenška. Nepotpune i nedorečene nadležnosti, te u praksi rijetko ispoštovano zakonodavstvo, arhivima često onemogućuje, ili ih sprečava, u preuzimanju gradiva poznatih pojedinaca ili obitelji. Privatno vlasništvo je nedodirljivo i neotuđivo pravo, pa su arhivi nemoćni i ovisni o osviještenosti i spremnosti pojedinaca da sudjeluju u očuvanju kulturnog nasljeđa. Peter Wiesflecker daje pregled posebnih zbirki Štajerskoga zemaljskog arhiva u Grazu. Arhiv pohranjuje oko 60.000 d/m gradiva, a najstarije potječe iz 904. godine. Branko Bubenik govori o analogno/digitalnoj migraciji AV-dokumentacije. Bojana Aristovnik i Bojan Himmelreich bave se popularizacijom rada i uloge arhiva u javnosti. Milica Strugar raspravlja o pristupu informacijama u Državnome arhivu Crne Gore, Arhivskom odjeljenju Kotor. Darko Antović govori o arhivskim fondovima i zbirkama Crne Gore kao izvorima za proučavanje ustanova iz područja kulture. Ešefa Begović obrađuje inventare kao obavijesna pomagala u Arhivu Tuzlanskoga kantona. Saneta Adrović govori o evidencijama koje vode arhivi u Bosni i Hercegovini. Miroslav Novak bavi se prijenosom posebnih znanja u slovenskoj arhivističkoj teoriji i praksi na primjeru uvođenja programa Infoarh 3.0. U arhivističkoj teoriji i praksi primjetne su promjene ne samo na području sadržaja, koje se mora promatrati kao posebna znanja za izvođenje arhivskih djelatnosti, nego i na području načina i oblika njihova prenošenja, odnosno pridobivanja. Među značajnije promjene ubrajaju se: mogućnosti dostupa do internetskih sadržaja, racionaliziranje postupaka zbog ograničenih sredstava i vremena namijenjenog obrazovanju, mogućnosti upotrebe različitih tehnoloških izvedbi didaktičkih sredstava u kombinaciji s komunikacijskom infrastrukturom, posredovanje velike količine apstraktnih sadržaja. Samo arhivski stručnjaci, koji imaju dobra pomagala i znaju ih koristiti, mogu uspješno obavljati stručni rad. Snežana i Srđan Pejović raspravljaju o položaju i ulozi arhiva u Crnoj Gori i zaštiti elektroničkoga gradiva. Trenutno je pitanje trajnog očuvanja arhivskoga kulturnog nasljeđa koje nastaje u elektroničkom obliku potpuno neriješeno i samo se parcijalno i nesustavno propisuje zaštita elektroničkoga gradiva tijekom njegova operativnog ciklusa. Edin Tinjić daje sustav obrade (praćenja) evidencije novčane naknade za nezaposlene osobe. Nermana Hodžić bavi se problematikom obrade arhivskih fondova narodnih odbora. Jelena Antović raspravlja o značaju časopisa *Arhivski zapisi* za arhivističku teoriju i praksu u Crnoj Gori. Časopis je pokrenut 1985. godine. Gašper Šmid i Žarko Štrumbl obrađuju Udruženje Slovenaca u Tuzli.

U poglavlju II. *Iz drugih časopisa*, preuzet je rad Nele Kušanić *Standardizacija službe, jedan od osnovnih preduvjeta učinkovita djelovanja arhiva kao ustanove*. Poglavlje III. *Građa* donosi tri priloga: Mina Kujović. *Prilog historiji Zvonika u vrijeme Austrougarske uprave (II)*; Sead Selimović. *Memorandum građana Tuzle o proširenju četverorazrednih trgovačkih škola u Bosni i Hercegovini u šesterorazredne*; Adnan Velagić i Azem Kožar. *O nekim aspektima i dometima provođenja planske privrede na području Bosne i Hercegovine od 1945. do 1952. godine*. Poglavlje IV. *Prikazi i ocjene* donosi nekoliko priloga o recentnoj arhivskoj i povijesnoj literaturi – knjigama, časopisima i zbornicima radova. Poglavlje V. *Izvještaji* donosi zapisnik o tijeku 18. savjetovanja *Arhivska praksa 2005*, pozdravne govore, promocije časopisa i knjige, te zaključke istoga skupa, a tu su i osvrti na druga savjetovanja i događanja u BiH-u i inozemstvu.

Živana Hedbeli